

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

Декан факультету
педагогіки і психології
В.І. Бондар

_____ (підпис)

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ З СІМ'ЄЮ
освітнього ступеня бакалавра
галузі знань 01 Освіта
спеціальності 012 Дошкільна освіта

Шифр за навчальним планом ВВ1.07

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Педагогічна взаємодія з сім'єю» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «01» вересня 2017 року, протокол № 1

Розробник програми: Андрущенко Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості «27» серпня 2019 р., протокол №1.

Завідувач кафедри _____ Цвєткова Г.Г.
(підпис)

1. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ВВ1.07

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 освіта	Кількість кредитів – 3		<i>Методи навчання:</i> – словесні, наочні, практичні; – стимулювання, контролю й оцінки результатів навчання; – творчі та проблемні завдання.
Спеціальність 012 дошкільна освіта	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень: бакалавр	Денна	Заочна	
	Лекції		
	16 год.	4 год.	
Статус дисципліни: нормативна	Семінарські (практичні) заняття:		
	18 год.	6 год.	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й (2017)	—	—	<i>Форми поточного контролю:</i> – усний контроль у формі індивідуального та фронтального опитування, – письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт.
Семестр: I	Лабораторні заняття:		
	—	—	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота: 3	Індивідуальна робота:		
	56 год.	80 год.	
Мова навчання – українська	Самостійна робота:		<i>Форма підсумкового контролю:</i> Залік
	2/3	1/8	

Предмет вивчення навчальної дисципліни є

Міждисциплінарні зв'язки –

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою курсу є підготовка студентів – майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи з батьками, розкриття особливостей їх співпраці і взаємодії, розуміння сутності суспільного і сімейного виховання.

Основні завдання курсу:

- формування готовності майбутніх фахівців до організації взаємодії освітнього закладу з сім'ями учнів;
- підготовка студентів до складання характеристик сімей учнів (склад батьків, сфера їх діяльності, освітній, соціальний і моральний рівень дорослих, тип сім'ї, рівень благополуччя (неблагополуччя) сім'ї, морально-психологічний клімат тощо);
- навчання організації діагностичної роботи з вивчення сім'ї (використання оптимальних форм та методів у диференційованій, груповій та індивідуальній роботі з сім'єю);
- надання студентам знань з організації психолого-педагогічної просвіти батьків, створення системи масових заходів з батьками, робота з організації спільної суспільно значущої діяльності і дозвілля батьків та дітей;
- ознайомлення студентів з позитивним досвідом сімейного виховання задля виявлення і використання у практичній діяльності;

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p><i>Знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -виховні традиції української родини; -умови і фактори родинного виховання; -практичну значущість співпраці педагогічного колективу ЗДО з сім'ями вихованців; -особливості традиційних і нетрадиційних форм співпраці вихователя з батьками вихованця; -визначення і класифікацію основних форм організації просвітницької роботи; -основні групи методів діагностування родини і умови їх використання; 	<ul style="list-style-type: none"> -діагностико прогностичної, яка забезпечує можливість визначення рівня розвитку дітей, стану педагогічного процесу і завдань освітньо-виховної роботи з дітьми та їх батьками, визначення підсумків власної педагогічної роботи, їх відповідність вимогам часу; -організаційно-педагогічної, яка спрямована на забезпечення

<p>-провідні чинники соціально-педагогічної допомоги сім'ям вихованців ЗДО;</p> <p>-методи і засоби підвищення педагогічної культури батьків;</p> <p>-умови ефективної співпраці ЗДО і родини у різних напрямках виховання;</p> <p><i>Вміти:</i></p> <p>-кваліфіковано вживати педагогічну термінологію;</p> <p>-виявляти проблеми сучасного родинного виховання, які потребують дослідження й вдосконалення;</p> <p>-формулювати мету й завдання співпраці дошкільного навчального закладу з сім'ями вихованців;</p> <p>-планувати й організувати просвітницьку діяльність в осередку дошкільного навчального закладу;</p> <p>-застосовувати різноманітні методи і засоби співпраці з батьками вихованців;</p> <p>-організувати співпрацю з родиною у різних напрямках виховання;</p> <p>-діагностувати різні аспекти родинного життя й опрацьовувати дослідницький матеріал;</p> <p>-добирати і використовувати новітні методики взаємодії з родинами.</p>	<p>використання педагогічно доцільних форм роботи з батьками на основі диференційованого підходу до різних типів сім'ї;</p> <p>-комунікативної, яка забезпечує взаємне орієнтування і узгодження дій ДНЗ з родинами вихованців для організації спільної результативної діяльності;</p> <p>-просвітницької, що передбачає здійснення психолого-педагогічної просвіти батьків дітей дошкільного віку і забезпечує єдність роботи ЗДО і сім'ї, спрямованої на створення середовища, сприятливого для становлення самостійної, творчої особистості дитини.</p>
--	--

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин

Назва модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна (вечірня) форма навчання)				
	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
Модуль 1.										
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади формування у студентів готовності до співпраці з родинами вихованців ДНЗ										
Тема 1. Взаємодія суспільного і сімейного виховання.	4	2	2	-	10	4	2	2	-	20
Тема 2. Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї.	4	2	2	-	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Педагогічна культура батьків, її зміст і шляхи формування у співпраці ДНЗ з родиною.	8	4	2	-	10	2	-	2		10
Модуль 2.										
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми інтеграції родинного та суспільно дошкільного виховання										
Тема 4. Основи взаємодії між дитячим садком та сім'єю.	8	4	4	-	10	4	2	2	-	20
Тема 5. Співпраця з	6	2	4	-	8	-	-	-	-	10

родинами як умова запобігання конфліктів батьків та дітей.										
Тема 6. Форми організації взаємодії батьків і працівників ДНЗ.	4	2	4	-	8		-			10
Разом за змістовим модулем 2				-						
Разом:	34	16	18	-	56	10	6	4	-	80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
1.	Модуль I. Теоретико-методологічні засади		
1.1.	формування у студентів готовності до співпраці з родинами вихованців ДНЗ	22	4
	<p>Тема 1. Взаємодія суспільного і сімейного виховання <i>Зміст теми:</i> історичні паралелі та лінії перетину. Становлення і розвиток теорії та методики співпраці з родинами. Співпраця з родинами як психолого-педагогічна проблема. Державні документи та підзаконні акти про співпрацю з родинами. Завдання, принципи та умови успішної співпраці ДНЗ і родини у процесі виховання дітей. Умови успішної взаємодії працівників дошкільних навчальних закладів і сім'ї у вихованні дітей;</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> Основні: 4, 5. Додаткові: 5, 6, інформаційні ресурси.</p>	22	4
1.2.	<p>Тема 2. Методи і прийоми виховання дітей в сім'ї. <i>Зміст теми:</i> соціально-педагогічне значення співпраці батьків і педагогів у процесі виховання дітей. Сучасні труднощі у роботі з батьками. Шляхи їх подолання. Професійна технологічність вихователя з батьками. Зміст виховної роботи серед батьків Пропаганда позитивного досвіду суспільного і сімейного виховання. Здійснення моніторингу процесу педагогізації батьків з метою створення єдиної системи виховання дитини в сім'ї і дошкільному навчальному закладі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> Основні: 2, 3, 4, 5. Додаткові: 4, 5, інформаційні ресурси.</p>		
1.3.	<p>Тема 3. Педагогічна культура батьків, її зміст і шляхи формування у співпраці ЗДО з родиною. <i>Зміст теми:</i> шляхи формування педагогічної культури. Критерії ефективної взаємодії педагогів і батьків; спрямованість і адресність;</p>		

	<p>оперативний зворотний зв'язок; індивідуалізація педагогічного впливу.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p><i>Основні:</i> 2, 3, 4.</p> <p><i>Додаткові:</i> 4, 5, інформаційні ресурси.</p>		
2.	<p align="center">Модуль II. Актуальні проблеми інтеграції родинного та суспільно дошкільного виховання</p>		
2.3.	<p>Тема 4. Основи взаємодії між дитячим садком та сім'єю.</p> <p><i>Зміст теми:</i> Суб'єкт-суб'єктивний підхід до розгляду виховання та соціалізації: світ дитинства як продукт соціалізації та автономна соціокультурна діяльність. Залучення родин до виховного процесу. Компенсаторний зв'язок між ДНЗ та сім'єю.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p><i>Основні:</i> 4, 5.</p> <p><i>Додаткові:</i> 4, 5, інформаційні ресурси.</p>	24	6
2.4.	<p>Тема 5. Співпраця з родинами як умова запобігання конфліктів батьків та дітей.</p> <p><i>Зміст теми:</i> Поняття конфлікт. Причини виникнення конфліктів між батьками та дітьми. Типи конфліктів між батьками та дітьми. Шляхи профілактики конфліктів між батьками та дітьми. Шляхи розв'язання конфліктів між батьками та дітьми.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p><i>Основні:</i> 1, 2, 4.</p> <p><i>Додаткові:</i> 2, 3, 4, інформаційні ресурси.</p> <p>Тема 6. Форми організації взаємодії батьків і працівників ДНЗ.</p> <p><i>Зміст теми:</i> Нестандартні форми взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї: щотижневі – “очікуваний гість”, театральні дні, консультативний центр “Співбесідник” та ін., щомісячні – батьківська вітальня, сімейне дозвілля, походи, вернісаж та ін. Колективні форми взаємодії ЗДО і сім'ї. Батьківський комітет,</p>	22	4

	його функції, склад та зміст роботи. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 1, 2, 4, 5.</i> <i>Додаткові: 2, 3, 4, інформаційні ресурси.</i>		
--	--	--	--

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Зміст завдань до семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сім'я як основа розвитку особистості <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 4, 5.</i> <i>Додаткові: 2, 3, інформаційні ресурси.</i>	2
2.	Шляхи залучення родин до виховного процесу <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 4, 5.</i> <i>Додаткові: 4, 5, інформаційні ресурси.</i>	2
3.	Вплив родинного виховання на формування особистості дитини. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 2, 4.</i> <i>Додаткові: 4.</i>	2
4.	Організація співпраці педагога і батьків <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 3, 4.</i> <i>Додаткові: 4, інформаційні ресурси.</i>	2
5.	Технологія організації і проведення батьківських зборів <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 2, 4.</i> <i>Додаткові: інформаційні ресурси.</i>	2
6.	Планування сучасних форм взаємодії дошкільних навчальних закладів і сім'ї <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 3, 4.</i> <i>Додаткові: 5, інформаційні ресурси.</i>	2
7.	Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї	2

	<i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 1, 4, 5.</i> <i>Додаткові: 2, 4, інформаційні ресурси.</i>	
8.	Коригуючий вплив педагогів ЗДО на стиль виховання дитини в родині <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 2, 5.</i> <i>Додаткові: 3, 4, інформаційні ресурси.</i>	2
	Усього годин:	18

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Взаємовплив сімейного і суспільного дошкільного виховання (історичний аспект). <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні:5.</i> <i>Додаткові: інформаційні ресурси.</i>	6
2.	Характеристика змісту, форм та методів співпраці з родинами в сучасному суспільстві. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 4.</i> <i>Додаткові: 5.</i>	4
3.	Врахування стратифікації суспільства у співпраці з родинами. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 3, 5.</i> <i>Додаткові:4, інформаційні ресурси</i>	4
4.	Педагогічна культура батьків, її зміст і шляхи формування у співпраці ЗДО з родиною. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні:5.</i> <i>Додаткові: 2.</i>	6
5.	Основи взаємодії між дитячим садком та сім'єю. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 3, 4.</i> <i>Додаткові: 4, 5.</i>	6
6.	Співпраця з родинами як умова запобігання конфліктів батьків та дітей. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 3, 5.</i> <i>Додаткові: 4.</i>	4

7.	Форми організації взаємодії батьків і працівників ДНЗ. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 5.</i> <i>Додаткові: 3, інформаційні ресурси.</i>	6
8.	Планування взаємодії працівників ЗДО з батьками. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <i>Основні: 1, 3.</i> <i>Додаткові: 4.</i>	4
	Усього годин:	56

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Контроль за роботою студентів здійснюється шляхом поточної перевірки знань (усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт) і завершується усним заліком.

5.1. Завдання до модульної контрольної роботи

Приклади

1. Як і коли виникла міжкультурна комунікація?
2. Охарактеризуйте предмет і об'єкт міжкультурної комунікації.
3. Сформулюйте основні завдання міжкультурної комунікації.
4. Укажіть основні аспекти міжкультурної комунікації.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Питання до заліку

1. Теоретичні засади та напрями родинного виховання.
2. Підходи до розуміння сім'ї та фактори родинного виховання.
3. Народна педагогіка про родинне виховання.
4. Ідеал української родини.
5. Умови формування цінностей сім'ї.
6. Особливості виховання дітей дошкільного віку в українській родині.
7. Сучасна сім'я та її роль у вихованні дошкільників.
8. Основні підходи до визначення та реалізації ролі батьків як суб'єктів дошкільної освіти.

9. Проблема взаємодії ДНЗ з батьками у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях.
10. Авторитет батьків.
11. Формування в дитини дошкільного віку уявлень про сім'ю.
12. Традиції сімейного виховання.
13. Вихователь у сім'ї дитини.
14. Традиційні форми роботи ДНЗ з батьками.
15. Нетрадиційні форми роботи ДНЗ з батьками, їх характеристика.
16. Зміст та завдання індивідуальної роботи ДНЗ з батьками.
17. Організація адаптації батьків до дошкільного навчального закладу.
18. Педагогічні бесіди з батьками, їх зміст та організація.
19. Консультації для батьків – одна з ефективних форм індивідуальної роботи.
20. Групові батьківські збори та їх виховне значення.
21. Загальні батьківські збори як одна з головних форм роботи з батьками.
22. Завдання та зміст роботи батьківського комітету.
23. Батьківська конференція – одна із форм пропаганди педагогічних знань.
24. Університети педагогічних знань на допомогу батькам.
25. Дискусія як форма роботи з батьками.
26. Батьківський куточок та його значення у роботі ЗДО з батьками.
27. Лекції для батьків, їх тематика і зміст.
28. Стенди для батьків, їх виховне значення.
29. Тематичні виставки, їх виховне значення у роботі з батьками.
30. Форми роботи з батьками, діти яких не відвідують ЗДО.
31. Форми роботи психолога з батьками.
32. Роль матері і батька у вихованні дітей раннього віку.
33. Робота ДНЗ з батьками дітей раннього віку.
34. Форми роботи ЗДО з батьками дітей старшого дошкільного віку.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		
15	20	20	15		
35		35		30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
A	90–100	відмінно	зараховано
B	82–89	добре	
C	74–81		
D	64–73	задовільно	
E	60–63		
FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Теми практич них занять	—
Міжкультурна комунікація як наука. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації. Становлення міжкультурної комунікації як науки.	
—	
Аспекти міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація в системі наук.	
—	
Основні категорії міжкультурної комунікації. Нація, народ, етнос. Національно-етнічна свідомість. Менталітет.	
—	
Етос. Національний стереотип міжкультурної комунікації. Національно-культурний символ.	
—	
Види, типи, форми, моделі міжкультурної комунікації.	
—	
Мовчання як форма комунікації. Міжкультурна відмінність невербальних кодів комунікації.	
—	
Місце МК в сучасному повсякденному житті	
—	
Рівні міжкультурної комунікації й засоби її підтвердження	
—	

VI. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні інформаційні джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Беленька Г.В., Богініч О.Я., М.А. Машовець. Здоров'я дитини від родини. Як виховати в сім'ї здорову дитину від народження до повноліття. – К.: 2006.
3. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
4. Сухарева Л.С. Піклуємось разом з батьками. Робота з батьками дошкільників. – Х.: Вид. група „Основа”: „Тріада”, 2008. – 128 с. (Серія: „ДНЗ. Вихователю”).
5. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом. Навч. – метод. посібник / І.Є. Товкач. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 368 с.

Додаткові інформаційні джерела

1. Гавриш В. Логоритміка як засіб взаємної співпраці / Вікторія Гавриш // Вихователь методист дошкільного закладу, 2012 - № 5 – с. 62-73.
2. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка: У 3-х томах Том І. Основи родинних взаємовідносин. – Івано-Франківськ, 2006. – 288 с.
3. Ковтун О. Єдиний освітній простір для педагогів, батьків та їхніх дітей / Ольга Ковтун – Практика управління дошкільним закладом, 2014 – № 4 – с. 7-15.
4. Ладивір С. Родинні джерела духовності / Світлана Ладивір // Дошкільне виховання, 2012 - №5 – с. 6-9.
5. Юрий Манилюк // Дошкільне виховання, 2012. – С. 11-14.
6. Овдій Л., Д'яченко Т., Коган Л. На порозі школи: співпраця з батьками /